

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
DIREKTORAT ZA TRG DELA IN ZAPOSLOVANJE

Socialno podjetništvo

- **Je ena izmed možnosti vključitve v lokalno strategijo razvoja.**
- **Podobnost pristopa LEADER in lastnosti socialnega podjetništva: oba izkoriščata lokalne potencialne za razvoj na inovativen način.**
- **Dejavnosti socialnega podjetništva vključujejo dejavnosti povezane s kmetijstvom in podeželjem.**
- **Pametna specializacija/
komplementarnost/prepletanje politik.**

Socialno podjetništvo: oblika poslovnega modela,
odgovornega načina opravljanja podjetništva.

Zakon o socialnem podjetništvu (2011):

- trajno opravljanje dejavnosti socialnega podjetništva ali
- trajno opravljanje drugih dejavnosti pod posebnimi pogoji zaposlovanja,
- proizvodnja in prodaja proizvodov ali opravljanjem storitev na trgu,
- **ustvarjanje dobička ni izključni niti glavni cilj opravljanja dejavnosti;**

Zakon o socialnem podjetništvu (2011):

- krepi družbeno **solidarnost** in kohezijo,
- spodbuja **sodelovanje** ljudi in prostovoljsko delo,
- krepi inovativno sposobnost družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov,
- zagotavlja dodatno ponudbo proizvodov in storitev, ki so v javnem interesu,
- razvija **nove možnosti zaposlovanja**,
- zagotavlja dodatna **delovna mesta** ter socialno integracijo in poklicno **reintegracijo najbolj ranljivih** skupin ljudi na trgu dela.

EU pobuda za socialno podjetništvo (2011):

- razlog za ekonomsko aktivnost je **družbeni cilj** ali v javno korist, pogosto v obliki **družbenih inovacij**;
- **dobiček se** v večji meri **ponovno vlaga** za doseganje družbenih ciljev;
- organizacija podjetja in lastništva odraža družbeni cilj podjetja z **uporabo demokratičnih in participatornih načel**.

Lastnosti socialnega podjetništva/socialnega podjetnika:

- **velika senzibilnost** za družbene, okoljske in druge pomanjkljivosti ali probleme v svoji okolici;
- le-te vidi kot **priložnost za uresničitev podjetniške ideje**
- situacijo želi spremeniti in obrniti na bolje v širšo korist, ne le za lastno ekonomsko korist;
- rešitve nastanejo na **kreativen, inovativen, podjetniški način** ter v tesnem sodelovanju z **lokalnim okoljem**.

Tako (socialno) podjetništvo je:

- prilagojeno mikro/lokalnim potrebam, potencialom in posebnostim,
- obeta **trajnejše rešitve** zaradi tesne povezanosti z lokalnim okoljem in lokalno skupnostjo,
- **odpira skrite potencialne družbe, izboljšuje pogoje življenja in prihodnosti za določeno skupino ljudi ali lokalno skupnost.**

Potenciali socialnega podjetništva na podeželju:

- zakonsko opredeljena področja precej obširna in povezana s kmetijstvom in varovanjem okolja;
- pomen za poseljenost podeželja in vzdrževanje kulturne krajine;
- zmanjšanje dnevnih migracij in s tem onesnaževanja okolja;
- izkoriščanje lokalnih zaposlitvenih potencialov;
- izkoriščanje podjetniških potencialov na podeželju;
- ustvarjanje ekonomskih pogojev in dostojnega življenja prebivalcev na podeželju vseh generacij;
- ustvarjanje pogojev za mlade, izobražene ljudi;
- inovativno in unikatno reševanje družbenih, ekonomskih in drugih problemov v lokalni skupnosti;
- okvir za dolgoročne in trdnejše rešitve v lokalni skupnosti;
- več finančnih sredstev ostaja v lokalni skupnosti/regiji oziroma v kraju zaposlitve in bivanja zaradi večje dostopnosti blaga in storitev (denar kroži znotraj regije in ustvarja možnosti za nadaljnja vlaganja)

>>> omogoča zasebne investicije za novo rast ali izboljšanje (lastne) kvalitete življenja v lokalnem okolju;

>>> tudi več davščin ostane v občini in s tem generira večje možnosti za nadaljnji razvoj občine.

= možnost za drugačno perspektivo in prihodnost mikro okolja

= doseganje družbeno (koristnih) ciljev, torej takih, ki bodo pozitivni za družbo/lokalno prebivalstvo in bodo tudi ekonomsko opravičljivi

NAČELA SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA (Zakon)-konglomerat družbenih in ekonomskih načel:

- **AVTONOMNA POBUDA:** ustanovitev na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev;
- **NEPRIDOBITNI NAMEN USTANOVITVE:** namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička;
- **OPRAVLJANJE DEJAVNOSTI V JAVNEM INTERESU:** ustanovitev pretežno z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali drugih dejavnosti z namenom zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela, s čimer se dosega javni interes;
- **PROSTOVOLJNOST DELOVANJA:** člani delujejo prostovoljno;
- **NEODVISNOST:** pri upravljanju so samostojne;
- **TRŽNA NARAVNANOST:** s proizvodnjo in prodajo proizvodov ali opravljanjem storitev na trgu pretežno poslujejo po tržnih zakonitostih;
- **PROSTOVOLJSKO DELO:** praviloma vključujejo prostovoljsko delo;
- **ENAKOPRAVNOST ČLANSTVA:** posamezni ustanovitelji ali lastniki pri odločanju nimajo prevladujočega vpliva, odločitve sprejemajo vsi člani po načelu *en član – en glas*, neodvisno od deleža vloženega kapitala;
- **SODELOVANJE DELEŽNIKOV PRI UPRAVLJANJU:** v odločanje vključujejo tudi deležnike;
- **NEPROFITNOST DELOVANJA:** premoženje, dobiček in presežke prihodkov nad odhodki uporabljajo za namene socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene, delitev dobička ali presežkov prihodkov pa ni dopustna ali je skladno s tem zakonom omejena;
- **PREGLEDNOST POSLOVANJA:** zagotavljajo preglednost finančnega poslovanja in notranje nadzorstvo nad materialnim in finančnim poslovanjem;
- **JAVNO KORISTNO DELOVANJE:** trajno delujejo v korist svojih članov, uporabnikov in širše skupnosti).

Dejavnosti socialnega podjetništva (Zakon):

- socialnega varstva,
- družinskega varstva,
- varstva invalidov,
- znanosti, raziskovanja, izobraževanja in vzgoje,
- zagotavljanja in organiziranja mladinskega dela,
- varstva in promocije zdravja,
- zagotavljanja socialne vključenosti, spodbujanja zaposlovanja in poklicnega usposabljanja oseb, ki so brezposelne ali jim grozi brezposelnost,
- posredovanja zaposlitve osebam iz 6. člena tega zakona, vključno z dejavnostjo zagotavljanja dela takšnih delavcev drugemu delodajalcu,
- ekološke proizvodnje hrane,
- ohranjanja narave, urejanja in varstva okolja in zaščite živali,
- spodbujanja uporabe obnovljivih virov energije in razvoja zelene ekonomije,
- turizma za osebe, ki jim življenjske razmere onemogočajo ali ovirajo dostop do turističnih storitev, na način, ki spoštuje vrednote trajnosti, dostopnosti in solidarnosti (socialni turizem),
- trgovine za socialno ogrožene osebe (socialna trgovina) ter trgovine, ki zagotavlja prodajo proizvodov majhnih proizvajalcev iz gospodarsko najbolj nerazvitih okolij na temelju etičnih, preglednih in enakopravnih poslovnih razmerij med proizvajalci in trgovcem, usmerjenih predvsem v zagotavljanje možnosti pravičnega plačila proizvajalcev in s tem njihovega preživetja (pravična trgovina) ter trgovine s storitvami in proizvodi iz dejavnosti socialnega podjetništva,
- kulture, tehnične kulture in ohranjanja kulturne, tehnične in naravne dediščine,
- amaterskega športa in telesne kulture, katere namen je rekreacija in socializacija,
- reševanja in zaščite,
- spodbujanja razvoja lokalnih skupnosti,
- podpornih storitev za socialna podjetja.

Ranljive skupine (Zakon):

- a) **invalidi**, katerih invalidnost je ugotovljena z odločbo pristojnega organa;
- b) brezposelne osebe, pri katerih so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni in imajo zato bistveno manjše možnosti, da se zaposlijo ali ohranijo zaposlitev ali v zaposlitvi napredujejo;
- c) brezposelne osebe, če so brez zaposlitve zadnjih 24 mesecev ali več (v nadaljnjem besedilu: **dolgotrajno brezposelne** osebe);
- d) brezposelne osebe, ki so na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: zavod) prijavljene več kot šest mesecev in jim je po zaključku izobraževanja to prva zaposlitev ali so po dokončanem univerzitetnem, visokošolskem ali višješolskem strokovnem izobraževanju zaključili pripravništvo ali jim je prenehal status mladega raziskovalca (v nadaljnjem besedilu: **iskalci prve zaposlitve**);
- e) brezposelne osebe:
  - **nad 55 let** starosti,
  - pripadnikov romske skupnosti,
  - mladoletnih oseb brez zaključenega osnovnega ali nižjega poklicnega izobraževanja,
  - ki več kot šest mesecev niso imele redno plačane zaposlitve in še ni preteklo eno leto od **prestane kazni zapora**, oziroma so v času pogojnega odpusta, so **begunci**, vključeni v programe integracije ali so osebe v programu ali v dveh letih po zaključku programa zdravljenja **odvisnosti od alkohola ali drog ali so brezdomci**, (v nadaljnjem besedilu: **težje zaposljive osebe**).

Top 10 socialnih (družbenih) inovacij v zgodovini

1. **Pralni stroji** (velika sprememba za ženske, odpade slabo plačano delo v pralnicah in dolge ure pranja doma)
2. **Javna kanalizacija in vodovod** (izboljšanje javnega zdravja, manj izbruhov epidemij; pred izdelavo kanalizacije so epidemije kolere v Londonu samo leta 1853 zahtevale 10.000 življenj)
3. **Sindikati** (realizacija ideje, ki je omogočila delavcem pogajanja za poštene plače in boljše pogoje dela).
4. **Računovodstvo in revizija** (če odmislimo razdelitev dobička, brez informacij o vrednosti poslovne aktivnosti ni investicij v podjetja in ni večanja prihodkov in ekonomskega standarda)
5. **Radiatorji in centralno ogrevanje** (so nas osvobodili dnevne priprave drv in kurjenja peči v več prostorih, izboljšali izrabo energije in kvaliteto zraka, pa še več naredimo, če nas ne zebe)
6. **in klima** (čeprav zadnja leta narašča poraba energije)
7. **Javni parki** (revolucionarna ideja lokalnih oblasti, občin z namenom rekreacije vseh ravni prebivalstva, ne znotraj zaprtih privatnih posesti)
8. **Pokojnine** (medgeneracijska solidarnost, porazdelitev rizika).
9. **Telefoni** (predstavljajte si življenje brez mobija v trgovini brez nakupovalnega listka ali na cesti, ko vam odpove avto)
10. **Barva za lase** (brez nje ne bi bilo Marylin Monroe...)

